

ΤΑ ΥΠΟ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 1952 ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ

Κύριοι ἑταῖροι,

Μετ' ἰδιαίτερας χαρᾶς ἀναγγέλλομεν ὑμῖν ὅτι ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἐκτιμῶσα τὰς ἐπὶ τριάκοντα πέντε συναπτὰ ἔτη ὑπηρεσίας πρὸς τὴν ἐπιστήμην τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας, εὐηρεστήθη νὰ τῇ ἀπονείμῃ κατὰ τὸ διαρρηθῆσαν ἔτος ἀργυροῦν μετάλλιον, «ὅτι πάνυ εὐστόχως συμβάλλει εἰς τε τὴν ἔρευναν καὶ τὴν διαφώτισιν τῶν κατὰ τὸ Βυζάντιον», ὡς λέγει τὸ σχετικὸν δῖπλωμα.

Ἡ ἀναγνώρισις αὕτη, θὰ ἔχη, ἀσφαλῶς, ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἔντασιν τῶν προσπαθειῶν τοῦ τε Δ. Συμβουλίου ὡς καὶ τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρείας ὑπὲρ συνεχίσεως καὶ προαγωγῆς τοῦ σκοποῦ, ὃν αὕτη προέθετο.

Κληθεῖσα ἡ Ἑταιρεία ἡμῶν νὰ μετάσχη τοῦ κατὰ Νοέμβριον ἑορτασμοῦ ἐπὶ τῇ χιλιετηρίδι τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Πατριαρχικῆς βιβλιοθήκης, μετέσχεν αὐτοῦ διὰ τοῦ γενικοῦ γραμματέως της κυρίου Φαίδωνος Κουκουλέ, εὐχηθέντος τὰ δέοντα καὶ τιμηθέντος ἑξαιρετικῶς μετὰ τοῦ συμβούλου ἡμῶν κυρίου Ν. Τωμαδάκη, μετασχόντος τοῦ ἑορτασμοῦ ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὑπὸ τε τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ κοινοτικῶν ἀρχῶν τῆς Ἀλεξανδρείας ὡς καὶ τῶν ἐπισήμων Αἰγυπτιακῶν ἀρχῶν.

Κατὰ τὸ ἐν Παλέρμῳ τῆς Σικελίας πρὸ διετίας συνελθὸν Ἡ' διεθνὲς Βυζαντινολογικὸν συνέδριον, εἶχεν ἐκφρασθῆ ἡ εὐχή νὰ ἰδρυθῶσι παρὰ τοῖς διαφόροις Πανεπιστημίοις ἔδραι τῆς Βυζαντινῆς καὶ Νεοελληνικῆς φιλολογίας, πρῶτον δ' ἔσπευσε τὸ Παλέρμον νὰ ἰδρῦσῃ τῇ 25ῃ Μαρτίου 1952 Ἰνστιτούτον Βυζαντινῶν καὶ Νεοελληνικῶν σπουδῶν, τὴν ἰδρυσιν τοῦ ὁποίου ἀνήγγειλεν ὁ πρόεδρος αὐτοῦ, καθηγητῆς Bruno Lavagnini πρὸς τὴν ἡμετέραν Ἑταιρείαν, εἰς ἣν καὶ ἀπέστειλε σχέδιον τοῦ καταστατικοῦ αὐτοῦ. Ἡ Ἑταιρεία ἡμῶν, χαίρουσα διὰ τὴν καλὴν ἀρχήν, συνεχάρη θεομῶς τοὺς σχόντας τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἰδρύσεως ἀποστείλασα συνάμα καὶ τὰς ζητηθείσας περὶ τοῦ καταστατικοῦ γνώμας της.

Ἀπὸ τῆς 12ης μέχρι τῆς 25ης Ἀπριλίου 1953 πρόκειται νὰ συνέλθῃ ἐν Θεσσαλονίκῃ τὸ Θ' διεθνὲς βυζαντινολογικὸν συνέδριον, εἰς ὃ, φυσικὰ, ἐκλήθη νὰ μετάσχη καὶ ἡ Ἑταιρεία ἡμῶν, ἥτις οὐ μόνον ἐδήλωσε συμμετοχὴν διὰ πολλῶν ἑταίρων της μελλόντων νὰ κάμωσι σχετικὰς ἀνακοινώσεις, ἀλλ', ἐν συνεννοήσει μετὰ ἐιδικῶν μελῶν της, πρόκειται νὰ κάμῃ καὶ ἑκθε-

σιν τῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη Ἑλληνικῶν βιβλίων τῶν εἰς τὰ βυζαντινὰ ἀναφερομένων, ἵνα οὕτω δειχθῆ ἡ Ἑλληνικὴ ὑπὲρ τῶν Βυζαντινῶν Σπουδῶν συμβολή.

Ἐκτιμῶντες τὰς ὑπὲρ τῶν ἐν Τουρκίᾳ βυζαντινῶν μνημείων προσπάθειας καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτῶν ἐνδιαφέρον τοῦ Τούρκου ἀρχαιολόγου καὶ διευθυντοῦ τοῦ Μουσείου τῆς ἁγίας Σοφίας κ. Μουζαφέρ Ραμαζάνογλου, τὸν ἐκαλέσαμεν νὰ ἔλθῃ εἰς Ἀθήνας, ἵνα δώσῃ σχετικὰς διαλέξεις, προθύμως δ' οὕτως ἀποδεχθεὶς, ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν ἡμῶν καί, ἐνώπιον πολυπληθεστάτου ἀκροατηρίου, ἔκαμε δύο διαλέξεις, μετὰ προβολῶν φωτεινῶν εἰκόνων, α') περὶ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου καὶ τῶν πρώτων Χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν ἐν τῷ ἔθνικῳ Βυζαντίῳ καὶ β') περὶ τῶν πορισμάτων τῶν μεταξὺ ἁγίας Σοφίας καὶ ἁγίας Εἰρήνης ἀνασκαφῶν του. Οὕτως ἐπῆλθε στενοτέρα γνωριμία μετὰ τὴν Τουρκικὴν περὶ τὰ βυζαντινὰ ἔρευναν καὶ ἐτονώθησαν οἱ ἐπιστημονικοὶ δεσμοὶ μετὰ τοῦ φίλου Τουρκικοῦ ἔθνους.

Κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος ὁ Χάρων δὲν μᾶς ἀφῆκεν ἀπικράντους. Κατ' αὐτὸ μετὰ βαθυτάτης λύπης ἐπληροφορήθημεν τὸν ἐν Reims ἐπισυμβάντα θάνατον τοῦ ἐπιτίμου ἐταίρου ἡμῶν καθηγητοῦ Louis Bréhier. Ὁ μεταστάς ἐδίδαξεν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη κυρίως ἱστορίαν τῶν ἀρχαίων καὶ μέσων χρόνων εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Clermont-Ferrand, μετ' ἰδιαίτερας ἐπιτυχίας ἀσχοληθεὶς μετὰ τὴν ἔρευναν τῶν κατὰ τὸ Βυζάντιον, τὰς σχετικὰς μετὰ τὸ ὅποιον μελέτας παρηκολούθει, μετὰ δικαιοσύνης καὶ ἀμεροληψίας κρίνων τὰ σχετικὰ ἔργα εἰς τὸ Journal des savants.

Ὁ αἰόιδιμος Bréhier κατὰ τὸ μακρὸν ἐπιστημονικὸν του στάδιον ἐδημοσίευσεν καὶ ἴδια αὐτοτελῆ ἢ ἐν περιοδικοῖς περισπούδαστα ἔργα σχετικὰ μετὰ τὴν ἱστορίαν, τὴν τέχνην καὶ τὸν πολιτισμὸν τοῦ Βυζαντίου, τὰ ὅποια δεικνύουν βαθεῖαν γνῶσιν καὶ λεπτὴν κρίσιν. Ἀρχεῖ, μεταξὺ ἄλλων, ν' ἀναφέρωμεν : Le schisme oriental du XIe siècle, La querelle des images, L'art Byzantin, Les basiliques chrétiennes l'église et l'Orient au Moyen Âge, L'enseignement supérieure à Constantinople καὶ τὸ τελευταῖον τρίτομον καὶ λίαν ἀξιόλογον ἔργον του Le monde Byzantin, διὰ τοῦ ὁποίου δίδεται ὀλοκληρωτικὴ εἰκὼν τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας καὶ τοῦ Βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Louis Bréhier κλείει ἡ σειρὰ τῶν παλαιότερων μεγάλων ἐρευνητῶν τῆς Δύσεως τῶν ἀφιερωσάντων τὴν ζωὴν των εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ Βυζαντίου, εἰς τὴν δικαίωσιν τοῦ ὁποίου τὰ μέγιστα διὰ τῶν ἔργων των συνετέλεσαν θαυμαστῶς προωθήσαντες τὰς Βυζαντινὰς σπουδὰς. Ὀλιβόμεθα βαθύτατα διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἐπιστήμονος, τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα πρόκειται νὰ ἐπιζήσουν, τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ φιλέλληνος.

Μετὰ τὸν Bréhier, ἔσχομεν τὸ ἀτύχημα νὰ χάσωμεν τὸν Παλαιολόγον Σκαμπαβίαν, παλαιὸν καὶ πιστὸν τῆς Ἑταιρείας ἡμῶν μέλος, ὁ ὁποῖος, καί-

τοι περὶ ἄλλα ἠσχολεῖτο, ἐδείκνυεν ὑπέρομετρον διὰ τὰ βυζαντινὰ ζῆλον, παντὶ τρόπῳ ὑποβοηθῶν τὸ ἔργον καὶ τοὺς σκοποὺς τῆς Ἑταιρείας.

Εἰς Κύριον ἐξεδήμησεν καὶ ὁ παλαιὸς ἡμῶν συνεργάτης ἀρχιμανδρίτης Ζαχαρίας Λιανᾶς, πλήρης ἡμερῶν. Οὗτος, Κρῆς τὴν καταγωγὴν, διετέλεσεν ἐπὶ ἔτη διευθυντῆς Ἱερατικῶν Σχολῶν, γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἐφημέριος τῶν Ἀνακτόρων καὶ ἐξέδωκε μέχρως ἐσχάτων μελετήματα σχετικὰ μὲ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Φιλολογίαν.

Τῆς συγγενείας ἡμῶν ἀπεχώρησε καὶ ὁ Μιχαὴλ Μανοῦσκος, παλαιὸς ἐπ' ἴσης ἐταῖρος, σημαντικὰς ὑπηρεσίας παρασχὼν εἰς τὴν Ἑταιρείαν κατὰ τὸ διάστημα τῆς δημαρχίας του ἐν Πειραιεῖ.

Τέλος κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ἐστερήθημεν τοῦ προσφιλοῦς ἡμῶν ἐταίρου Ἀλεξάνδρου Κασάπη, ζηλωτοῦ τῶν Βυζαντινῶν σπουδῶν.

Ἔστω αἰωνία ἡ μνήμη τῶν ἀπελθόντων ἐταίρων ἡμῶν.

Εἰς τῶν σκοπῶν τῆς Ἑταιρείας ἡμῶν εἶναι, ὡς γνωστόν, ἡ ἐκλαίκευσις τῶν γνώσεων τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν. Τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ τούτου ἐπιδιώκουσα ἡ Ἑταιρεία ἡμῶν, ἔκαμε κατὰ τὸ διαρροῦσαν ἔτος μίαν ἐκδρομὴν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου οἱ ἐταῖροι, ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ ἐκ τῶν συμβούλων ἡμῶν καθηγητοῦ κ. Ν. Τωμαδάκη ἐπεσκέφθησαν τὰ βυζαντινὰ μνημεῖα τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων γενόμενοι εὐμενέστατα δεκτοὶ ὑπὸ τε τοῦ ἀνωτάτου θρησκευτικοῦ τῆς ὀρθοδοξίας κέντρου, ἐτέραν εἰς τὴν νῆσον Πάτμον πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ τε σπηλαίου τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ τῆς ἱερᾶς μονῆς καὶ τοῦ σκηνώματος τοῦ ὁσίου Χριστοδοῦλου, ἔνθα ὁ ἐκ τῶν ἐταίρων καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Παναγιώτης Μπρατσιώτης ὠμίλησε περὶ τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ ἔνθα οἱ ἐκδρομεῖς ἡμῶν ἔτυχον πλείστων περιποιήσεων ὑπὸ τε τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν ἀδελφῶν τῆς μονῆς ὡς καὶ τοῦ Δημάρχου καὶ τῶν κοινοτικῶν τῆς νήσου ἀρχῶν. Τρίτῃ ἐκδρομῇ ἐγένετο εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν τοῦ Δαφνίου, περὶ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς τέχνης τῆς ὁποίας ὠμίλησεν ὁ γενικὸς ἡμῶν γραμματεὺς Φαίδων Κουκουλές.

Κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα, πρὸς ὀλοκλήρωσιν τοῦ ἐκλαίκευτικοῦ τῆς Ἑταιρείας προγράμματος, ἐγένετο σειρὰ διαλέξεων ἐνώπιον πολυπληθεστάτου ἐκάστοτε ἀκροατηρίου.

Κατ' αὐτὰς ὠμίλησαν α') ὁ κ. Παναγιώτης Ἀντωνέλης περὶ τῆς θέσεως τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς, μετὰ ψαλμοῦ ὑπὸ Βυζαντινῆς χορωδίας Βυζαντινῶν ὕμνων, β') ὁ κ. Ἀριστοτέλης Κούζης περὶ Βυζαντινῶν λατραιῶν, γ') ὁ κ. Φαίδων Κουκουλές α) περὶ Βυζαντινῶν παραδόσεων καὶ β) περὶ τῶν στρατιωτικῶν τῶν Βυζαντινῶν, δ') ὁ κ. Σάββας Παπαδόπουλος περὶ τῆς πολιτικῆς καὶ διπλωματικῆς δράσεως τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ Β' τοῦ Παλαιολόγου, κατὰ πληροφορίας ἐκ τῶν Ἀρχείων τῆς Βενετίας καὶ ε') ὁ κ. Νικόλαος Τωμαδά-

κ η ς περὶ τοῦ πῶς ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη ἀντέδρασεν εἰς τὴν ἀλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ὡς γνωστόν, καθ' ἕκαστον ἔτος ἡ Ἑταιρεία ἡμῶν τελεῖ ἔθνικόν ἐπὶ τῇ ἀλώσει μνημόσυνον. Τοῦτο κατὰ τὴν 29ην Μαΐου ἐτελέσθη κατανυκτικώτατα ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ τῆς κωμοπόλεως Μαρκοπούλου, τὸν προσήκοντα λόγον εἰπόντος τοῦ συμβούλου ἡμῶν κ. Νικολάου Τωμαδάκη.

Τὴν προαγωγὴν τοῦ ἐπιστημονικοῦ τῆς Ἑταιρείας ἡμῶν σκοποῦ ἐπεδιώξαμεν κατὰ τὸ 1952 διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ προκειμένου ΚΒ' τόμου τῆς Ἐπετηρίδος, ἐν ᾧ, ἐπ' εὐκαιρίᾳ, τῆς πεντακοσιοστῆς ἐπετείου ἀπὸ τῆς ἀλώσεως περιλαμβάνονται καὶ μελέται σχετικαὶ μὲ τὴν ἀλωσιν καὶ τοὺς περὶ αὐτὴν χρόνους.

Τὸ περιοδικὸν ἡμῶν κατὰ τὸ 1952 ἀντηλλάξαμεν μὲ ξένα τοιαῦτα, εἰς ἃ προσετέθη καὶ τὸ τοῦ ἐν Βελιγραδίῳ Institut d'études byzantines, ἐπεκρινώμεθα δὲ καὶ μετὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐταίρων ἡμῶν, οἱ ὅποιοι φιλοτίμως ἀσχολοῦνται μὲ τὴν μελέτην τοῦ ἀρχαιολογικοῦ ὕλικου.

Εἰς τὴν βιβλιοθήκην ἡμῶν, ὧς καὶ κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη, φίλοι ἐταῖροι καὶ ἄλλοι λόγιοι, ἡμέτεροι καὶ ξένοι, ἀπέστειλαν βιβλία τῶν κανονικῶς δ' ἐλειτούργησε καὶ ἡ Μυστακίδειος βιβλιοθήκη, πολλῶν ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐταίρων, ἀλλὰ καὶ ἄλλων λογίων, χρησιμοποισάντων τὰ τε ἔντυπα βιβλία ὧς καὶ τὰ χειρόγραφα αὐτῆς.

Τὸ κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1952 ἐκλεγέν νέον τῆς Ἑταιρείας Δ. Συμβούλιον κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς διακανονισμόν καὶ τῶν οἰκονομικῶν τῆς Ἑταιρείας, εὐχαριστοῦν καὶ ἀπὸ τοῦ χώρου τούτου τὴν τε ἐπὶ τοῦ Μπαγκείου κληροδοτήματος ἐπιτροπὴν ὧς καὶ τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρείαν καὶ τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν πρὸς τὴν Ἑταιρείαν παρασχεθεῖσαν οἰκονομικὴν βοήθειαν.

Ὁ ταμίης ἡμῶν κ. Γεώργιος Μανσόλας θ' ἀνακοινώσῃ ὑμῖν τὸν ἰσολογισμόν τοῦ παρελθόντος ἔτους ὧς καὶ τὸν προϋπολογισμόν τοῦ τρέχοντος, ἡ δ' ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ τὴν ἐκθεσίν τῆς, καθ' ἣν πάντα τὰ βιβλία καὶ δικαιολογητικὰ εὐρέθησαν ἐν ἀπολύτῳ τάξει, χάρις εἰς τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὸν ζῆλον τοῦ ἐκ τῶν ἐταίρων ἡμῶν κυρίου Θεοδώρου Γαλάνη.

Ἡ οἰκονομικὴ διαχείρισις τῆς Ἑταιρείας ἡμῶν κατὰ τὸ διαρρῦσαν ἔτος ἐξειλίχθη ἱκανοποιητικῶς, ὧς ἐμφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ εἰς ἄλλας σελίδας τοῦ παρόντος τόμου δημοσιευομένου ἰσολογισμοῦ τῆς χρήσεως 1952.

Οὕτως αἱ γενικαὶ ταμειακαὶ εἰσπράξεις συνεποσώθησαν εἰς δραχμὰς 58.399.000, τὸ δὲ σύνολον τῶν ταμειακῶν πληρωμῶν ἀνῆλθεν εἰς δραχμὰς 55.229.000. Τὰ ἔσοδα τῆς Ἑταιρείας ἐκ συνδρομῶν, δωρεῶν, πωλήσεων Ἐπετηρίδων κλπ, ἔφθασαν εἰς δραχμὰς 25.860.500, τὰ δὲ ἔξοδα ἐν γένει εἰς 3.809.830. Ἡ σημειωθείσα διαφορὰ θὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὴν ἐκδοσιν τῆς Ἐπετηρίδος μας.

Τὰ κατὰ τὴν 31ην Δεκεμβρίου 1952 ρευστὰ διαθέσιμα εἰς τὸ ταμεῖον καὶ τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος ἦσαν δραγμαὶ 4.015.170.

Αὐτὰ, φίλοι ἑταῖροι, εἶναι τὰ ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας κατὰ τὸ 1952 πεπραγμένα. Κατὰ τοὺς δυσκόλους καιροὺς, τοὺς ὁποίους διερχόμεθα, τοῦτο ἔπραξε ὅ,τι ἦτο δυνατόν πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ ὀρισθέντος σκοποῦ της, δὲν θὰ παύσῃ δὲ καταβάλλον πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς περαιτέρω προαγωγὴν τῆς δράσεως ἰδρύματος, τὸ ὁποῖον κολακεύεται νὰ πιστεύῃ ὅτι μέχρι σήμερον ἀνταπεκρίθη εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν ἑθνικῶν παραδόσεων.

Ὁ Πρόεδρος
Π. ΠΟΥΛΙΤΣΑΣ

Ὁ Γραμματεὺς
Φ. ΚΟΥΚΟΥΛΕΣ